ە سەلامەتی
لەسەر یخ

Suomen Uimaopetus- ja
Hengenpelastusliitto

ه سەلامەتی لەسەر یخ

زانیاری گرنگ دەربارەی یخ بخوێنەوە.
کەی نابێت بچیتە سەر یخ؟
چۆن بە دروستی لەسەر یخ دەڕۆیت؟
ئەگەر لەسەر یخ بکەویتە ناو ئاو، چی بکەیت؟
ئەگەر کەسێکی تر بکەویتە ناو ئاو چی بکەیت؟

ه فینلەندا دەریا و دەریاچە و ڕووبارەکان لە زستاندا دەبەستن.
بەڵام یخ هەمیشە بەهێز نییە.
یخی لاواز مەترسیدارە.
دەتوانێت بە خێرایی بشکێت،
و دەتوانیت بکەویتە ناو ئاوی سارد لە ناوەڕاستی یخ.
ڕێنماییەکانی یخ فێربە،
بۆ ئەوەی بزانیت چۆن بە دروستی لەسەر یخ بجوڵەیت.

ڕێنماییەکانی یخ

مەچۆ سەر یخ ئەگەر دڵنیانیت نەبیت کە یخ بەهێزە.

- یخ لە شوێنێکدا دەتوانێت بەهێز بێت, بەڵام لە نزیکی هەمان شوێن لاواز بێت.
- شوێنەواری خەڵکی تر لەسەر یخ نیشانەی ئەوە نییە کە یخ بەهێزە.
- لە خەڵکی تر بپرسە، ئایا دەتوانرێت لەسەر یخ بڕۆیت.

لە شوێنە مەترسیدارەکان ئاگادار بە.

هەمیشە دووربە لە شوێنانی کە یخ زۆرجار لاوازە.

ئەمانەن:

- دەمەوەی ڕووبار یان جۆگە (شوێنی کە ڕووبار یان جۆگە دەگەیەنێت بە دەریا یان دەریاچە)
- شوێنانی کە ئاویان تێدا دەجۆڵێت
- شوێنی تەنگ
- سەری کێش (نیەم)
- نزیکی پڕاو یان پێگە
- شوێنی قامیش

بیرت بێت کە هەموو یخێک لە بەهاردا مەترسیدارە!

مەچۆ تەنها سەر یخ.

هەمیشە هاوڕێیەک لەگەڵ خۆت ببە. ئەگەر شتێک ڕوویدا، هاوڕێکەت دەتوانێت یارمەتیت بدات یان هاوکار بخوازێت.

مەترسییەکانی پێکهاتەی یخ

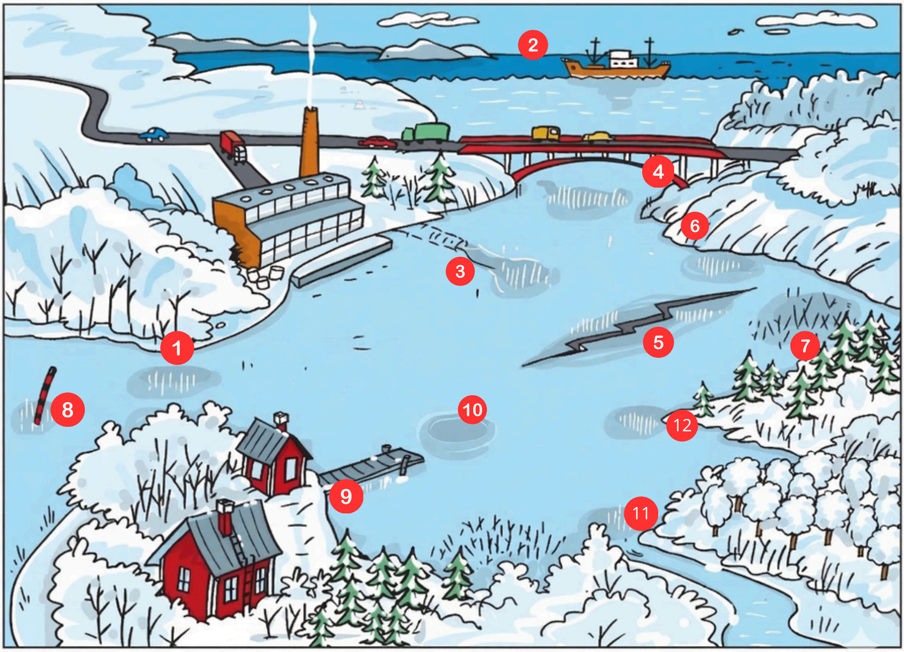

1. شوێنی تنگ (کاپێکۆ)
- لە شوێنی تنگدا یخ نازکە.
- ئاو دەجوڵێت – یخ ناتوانێت بگرێت.

2. ڕێگای کەشتی (لاڤاوەی کەشتی)
- لێرە کەشتی یان بەلەم دەڕۆن.
- یخ دەتوانێت شکابێت یان بتاوێت.

3. بڵاوکەرەوەی ئاو (ڤیەمەری)
- ئاو لە لولە دەردەچێت.
- ئاوی گەرم یخ دەتاوێنێت.

4. پرد
- لە ژێر پردەوە ئاو دەڕوات.
- یخ زۆرجار لاوازە.

5. ترک (دڵدڵان)
- لە یخدا شکاف هەیە.
- یخ دەتوانێت بشکێت.

6. کون لە یخدا (ئاڤانتۆ)
- لە یخدا کونێک هەیە.
- دەتوانیت بکەویتە ناو ئاو.

7. ئاوی ڕەوان
- ئاو لە ژێر یخدا دەجوڵێت.
- یخ لاوازە.

8. کەناری توند
- کەنار زوو قووڵ دەبێت.
- یخ دەتوانێت نازک بێت.

9. شوێنی گیا لە ناو ئاو (کایسلیکۆ)
- لە ناو ئاو گیا زۆرە.
- یخ بەهێز نییە.

10. شوێنی بەرد لە ناو ئاو (کاریکۆ)
- لە ناو ئاو بەرد هەیە.
- یخ دەتوانێت بشکێت.

11. لەنگەرگاکان (لایتوری)
- لێرە بینایەک لە ناو ئاو هەیە.
- لە نزیکدا یخ لاوازە.

12. سەرەتای نیمچەدۆر (نێمەن کەرکی)
- زەوی بەرەو ناو ئاو دەچێت.
- با و ڕەوانی ئاو یخ لاواز دەکەن.

ئەم کەلوپەلانە هەمیشە لەگەڵ خۆت ببە سەر یخ:

- نازکەل (سپیایکانی ئاسنی)، کە دەتوانیت بەهۆیانەوە بچەسپییت بە یخ ئەگەر بکەویتە ناو ئاو. هەمیشە نازکەل لە گەردنت هەڵواسە. بێ نازکەل سەختە لە ئاوەوە دەربچییت.
- جانتایەک کە لەسەر ئاو دەماوێت. جانتایەکی تێکشکاو لە فرۆشگای وەرزشی بکڕە. جلە گۆڕاوەکان لە ناو کیسەی پلاستیکدا بخەرە ناو جانتاکە. فێڵە (پێڵ)، بۆ داوای یارمەتی.
- تەلەفۆنێک، کە تێیدا ئەپی 112 هەیە و لە ناو پێچەوانەیەکی دژ بە ئاوە.
- چەقۆی یخ (دارەی یخ)، بۆ ئەوەی تاقی بکەیتەوە ئایا یخ بەهێزە.

ئەگەر یخ بشکێت و بکەویتە ناو ئاو:

1. ئارام بە.
2. هاوار بکە یان فێڵەکە بفووکە.
3. بگەڕێوە بۆ ئەو ئاراستەیەی کە لێوە هاتوویت.
4. بە ئەنجومەنت یخ بشکێنە. بازوکانت نزیک بە جەستەت ڕاگرە. یخ بشکێنە هەتا ئەوەی نەشکێت و یخی بەهێز بدۆزیتەوە.
5. کاتێک یخ نەشکێت، نازکەلەکان بەکاربهێنە. نازکەلەکان بخە ناو یخ. بە قاچت بگۆڕە هەتا بخەویتە سەر ئاو.بە بازوکانت بچەسپە بە یخ. بە قاچت بگۆڕە. بە یارمەتی نازکەل ڕەنگە سەر یخ بخەویت.
7. بڕۆ بۆ شوێنێکی گەرم و جلە وشک بگۆڕە.

ئەگەر نەیتوانی لە ئاو دەربچیت:

1. بە قەپەی یخەکە بچەسپە و هاوار بکە یان فیڵەکە بفووکە.
2. زۆر مەجوڵە. جوڵە گەرمات لە جەستەت دەبات.
3. ئەگەر دەتوانیت، بە تەلەفۆن داوای یارمەتی بکە.
4. ئارام و هیوادار بە. ئەمە یارمەتیت دەدات بۆ مانەوە.

ئەگەر ببینیت کەسێک بکەویتە ناو ئاو لەسەر یخ:

1. پەیوەندی بکە بە ژمارەی فریاکەوتن 112.
2. خۆت مەچۆ سەر یخی لاواز.
3. شتێکی درێژ و بەهێز بدۆزەوە بۆ یارمەتی. وەک: گورز، پالتۆ، ئاڵای بەلەم.
4. لە ئاراستەی یخی بەهێزەوە نزیک ببەوە، واتە لەو ئاراستەیەی کە ئەو پێش کەوتنە ناو ئاو تێیدا دەچوو. بە سەر زەوی دەڕێوە و دەخشێ.
5. کاتێک یارمەتیدەدەیت، بە سەر سەنگەوە بخەوە و قاچەکانت بڵاو بکەوە. بەم شێوەیە قەبارەت بە یەکسانی لەسەر یخ بڵاودەبێتەوە.
6. کاتێک کەسەکە ڕزگارت کرد، زوو بەە بۆ شوێنێکی گەرم.

منداڵان و یخ

لەسەر یخ خۆشە لووتکەبازی، سکی و ماسیگرتن لە
کونەی یخ بکەیت.
.یخ زۆرجار سەرنجی منداڵان ڕادەکێشێت
لەبەر ئەوە گرنگە دەربارەی یخ بە منداڵان بڵێیت
.و یاسای هاوبەشی یخ دابنێن

پێکەوە لەم بابەتانە گفتوگۆ بکەن:

- بۆچی یخ دەتوانێت مەترسیدار بێت؟
- چۆن بە سەلامەتی لەسەر یخ دەڕۆین؟
- ئەگەر کەسێک بکەویتە ناو ئاو چی دەکەین؟
- یاساکانی یخی خێزانەکەتان چین؟

بەم شتانە منداڵ فێر بکە:

- بە تەنها سەیرکردن ناتوانیت بزانیت یخ بەهێزە یان نا.
- ئەگەر یخ لە کەنار بەهێز بێت، دەتوانێت لە نزیکی هەمان کەنار لاواز بێت.
- زۆرجار لە یخدا شوێنی لاواز هەیە کە نابینرێت. شوێنی باریک، تەقە، و شوێنی جوڵەی ئاو هەیە.
- منداڵان نابێت بێ گەورە یان بێ ڕێگەپێدان بچنە سەر یخ.

ڕێنمایی ڕزگارکردن بۆ منداڵ
ئەگەر کەسێک بکەویتە ناو ئاو لەسەر یخ:

- مەدوە بۆ یارمەتی لەسەر یخ، بەڵکو زوو داوای یارمەتی بکە. پەیوەندی بکە بە 112 یان هاوار بکە یان گەورەیەک بهێنە.
- کاتێک یارمەتی لە ڕێگایە، بە قسەکردن یارمەتی کەسەکە بدە. پێی بڵێ یارمەتی دێت. ڕێنمایی بکە کە بە قەپەی یخ بچەسپێت. بە ئارامی قسە بکە. ئەمە یارمەتیدەدات ئارام بێت.

هەموو خێزانەکە پێویستە بزانێت چۆن لەسەر یخ ڕەفتار بکات.
یاساکانی یخ پێکەوە فێربن.

گرنگترین یاساکانی یخ

1. مەچۆ سەر یخ ئەگەر نازانیت یخ بەهێزە یان نا.
2. مەچۆ تەنها سەر یخ.
3. هەمیشە نازکەل لەگەڵ خۆت ببە.
4. لە کاتی مەترسیدا پەیوەندی بکە بە 112.
5. پشت بە بەفر مەبەستە. بەفر نیشانەی ئەوە نییە کە یخ بەهێزە.
6. یارمەتی مەدە بە شێوەیەک کە خۆت بچیتە سەر یخ.

JENNY JA ANTTI WIHURIN RAHASTO

Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto

Fimu

Viisaasti vesillä

WWW.VIISAASTIVESILLA.FI